
ЛІНГВОДИДАКТИКА ТА СОЦІОЛІНГВІСТИКА

Отримано: 10 липня 2023 р.

Прорецензовано: 1 серпня 2023 р.

Прийнято до друку: 14 серпня 2023 р.

e-mail: rweselka@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5992-5441>

e-mail: ivanenko.switlana@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1855-2888>

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=MXc5e24AAAAJ&hl=uk>

DOI: 10.25264/2519-2558-2023-18(86)-3-8

Ворошилова Р. В., Іваненко С. М. Комунікативно-прагматичні характеристики німецькомовних вебінарів на кліматичну тематику. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2023. Вип. 18(86). С. 3–8.

УДК: 811.112.2:001.8]:551.58

Ворошилова Рената Вікторівна,

*пошукачка кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови,
Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

Іваненко Світлана Мар'янівна,

*доктор філологічних наук, професор кафедри іноземних мов,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова*

КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НІМЕЦЬКОМОВНИХ ВЕБІНАРІВ НА КЛІМАТИЧНУ ТЕМАТИКУ

Статтю присвячено дослідженню німецькомовних вебінарів на кліматичну тематику, а саме: виявленню, аналізу та опису їхніх комунікативно-прагматичних особливостей. У роботі вивчено наявні визначення поняття вебінар, розглянуто відмінності вебінару від інших форм комунікації, описано особливості його перебігу та сфери застосування. З метою ілюстрації проаналізовано два вебінари від різних організацій на схожу тематику. Встановлено, що ключовими характеристиками вебінару є віртуальність, синхронність з можливістю його асинхронного перегляду, інтерактивність, плановий характер, наявність ролей (модератор, доповідачі, слухачі), описано триетапну структуру вебінару (вступна частина, етап доповідей, етап обговорення і відповідей на запитання), визначено мовні та мовленнєві особливості кожного етапу. Для вступної частини вебінару типовим є підготовлене усне монологічне мовлення з шаблонними висловами, яке визначено нами як монолог-розповідь. На етапі доповідей спостерігаємо підготовлений усний монолог-міркування з вступом, аргументативною структурою головної частини «теза – аргументи – умовивід» і висновками. Аналіз мовленнєвих форм, а також тональності мовлення доповідачів та модераторів показав, що мовці обирають ті засоби, які дозволяють досягнути їхнього комунікативного наміру: не лише надати інформацію, а й передусім привернути увагу слухачів до проблеми, викликати у них інтерес та довіру до дій осіб, причетних до проблеми збереження природних кліматичних умов Європи і світу. Враховуючи це, визначено основні функції вебінару на кліматичну тематику: комунікативна, прагматична, інформативна, та експресивна, які вступають у субординативні відносини. Комунікативна і прагматична функції проявляються на матеріалі вебінару у гібридній формі і підпорядковують через комунікативну мету й інтенцію адресантів його інформативну та експресивну функції.

Вебінар на кліматичну тематику є актуальною і важливою формою комунікації, а подальше дослідження цієї теми – перспективним для германістики та перекладознавства.

Ключові слова: вебінар, клімат, усне підготовлене мовлення, монолог-міркування.

Renata Voroshylova,

*researcher at the Department of Theory, Practice and Translation of the German Language,
National Technical University of Ukraine «Ihor Sikorskyi Kyiv Polytechnic Institute»*

Svitlana Ivanenko,

*University professor with the degree of habilitated doctor of Philology,
Ukrainian State Mykhajlo Drahomanov University*

COMMUNICATIVE AND PRAGMATIC CHARACTERISTICS OF GERMAN-LANGUAGE WEBINARS ON CLIMATE ISSUES

The article is devoted to the study of German-language webinars on climate issues, namely, to the identification, analysis and description of their communicative and pragmatic features. The paper examines the existing definitions of the concept of webinar, considers the differences between webinars and other forms of communication, and describes the peculiarities of its course and field of application. For the purpose of illustration, two webinars from different organisations on similar topics are analysed. We establish that the key characteristics

of a webinar are virtuality, synchronicity with the possibility of asynchronous viewing, interactivity, planned nature, and the presence of roles (moderator, speakers, listeners), describes the three-stage structure of a webinar (introductory part, presentation stage, discussion and question and answer stage), and identifies the language and speech features of each stage. The introductory part of the webinar is typically a prepared oral monologue with template expressions, which we define as a monologue-narrative. At the stage of presentations, we observe a prepared oral monologue-reflection with an introduction, an argumentative structure of the main part «thesis – arguments – inference» and conclusions. The analysis of the speech forms and tone of voice of the speakers and moderators showed that the speakers choose the means that allow them to achieve their communicative intention: not only to provide information, but also, above all, to draw the attention of the audience to the problem, to arouse their interest and trust in the actions of those involved in the problem of preserving the natural climate conditions in Europe and the world. The article is devoted to the study of German-language webinars on climate change. Given this, the main functions of a webinar on climate change are identified: communicative, pragmatic, informative, and expressive, which enter into a subordinate relationship. The communicative and pragmatic functions are manifested in the webinar material in a hybrid form and subordinate its informative and expressive functions through the communicative purpose and intention of the addressees.

A webinar on climate change is a relevant and important form of communication, and further research on this topic is promising for Germanic studies and translation studies.

Keywords: webinar, climate, prepared oral speech, monologue-reflection.

Постановка проблеми. У сучасному світі, де технології швидко розвиваються, з'являються нові способи комунікації, які змінюють наше сприйняття та спосіб взаємодії з іншими людьми, зокрема дозволяючи спілкуватися та обмінюватися інформацією на відстані в режимі реального часу. Одним з таких інструментів для спілкування, презентацій, дискусій та навчання у віртуальному просторі є вебінар як різновид мовленнєвого жанру «семінар», що виник при застосуванні можливостей всесвітньої мережі Інтернет.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Поняття «вебінар» (англ. webinar) утворено поєднанням двох слів «веб» (англ. web – павутина), що позначає інтернет-простір, та «семінар» – групове заняття, у межах якого учасники виступають з доповідями, ставлять один одному запитання, дискутують. Протягом останніх років ця форма публічних виступів привернула увагу спеціалістів з різних галузей: педагогів, політиків, маркетологів тощо. Їй присвячені численні дослідження, як в англomовному, так і в українськомовному та німецькомовному середовищах. Зокрема різні характеристики вебінарів як технології навчання досліджували науковці Н. Морзе, О. Ігнатенко, М. Гелльнер, Д. Кеган, Е. Швенке, Г. Фріч. Особливості застосування вебінарів у маркетингу були об'єктом вивчення у працях В. Крігера, Л. Гаррісон, К. Каппа, Л. Вінгейт.

Мета і завдання дослідження. Пропоноване дослідження присвячено німецькомовним вебінарам у сфері екології, які все частіше з'являються в мережі Інтернет, і є важливою формою комунікації як для фахівців, так і для всіх, хто цікавиться темою захисту довкілля і його клімату зокрема. Мета статті полягає у визначенні та описі основних комунікативно-прагматичних характеристик німецькомовних вебінарів на кліматичну тематику.

Виклад основного матеріалу. Вивчення наукових публікацій щодо вебінарів дає підставу стверджувати, що наразі не існує єдиного визначення вебінару. Українські дослідники дефінують його як «технологію, яка дозволяє повною мірою відтворити умови колаборативної (спільної) форми організації навчання, а саме: семінарського, лабораторного заняття, лекцій, використовуючи засоби аудіо-, відеообміну даними та спільної роботи з різноманітними об'єктами, незважаючи на те, що його учасники можуть фізично знаходитися в різних місцях» (Морзе Н. В., 2010, 33) або як «форму публічного виступу з метою донесення знань за допомогою Інтернету» (Адамія З., Онкович Г., Онкович А., 2020, с. 8).

У німецькомовному просторі зустрічаємо схоже визначення: семінар, що проводиться в Інтернеті – як у класичних підручниках (Krieger, W., 2020), актуальних словниках (Educalingo. Das Wörterbuch für neugierige Menschen), фахових публікаціях (Göllner, M. & Kammerer, L., 2018), так і на різноманітних освітніх та маркетингових вебсторінках. Крім цього, деякі джерела особливо наголошують на можливості взаємодії учасників вебінару з мовцем та одним з одним: «Зазвичай основна увага приділяється передачі конкретного навчального матеріалу за допомогою відеопотоку в реальному часі та паралельної демонстрації слайдів. ...вебінари відбуваються у визначений час, щоб мовці та слухачі могли зустрітися одночасно, тобто синхронно, і спілкуватися один з одним – зазвичай за допомогою чату. Крім того, часто є можливість включити інші інтерактивні елементи, наприклад, опитування» (Leibniz-Institut für Wissensmedien (IWM) (o.D.). електронний ресурс). Таким чином, основними характеристиками вебінару, що вирізняють його з-поміж інших форм спілкування, є віртуальність, інформативність та інтерактивність.

Вебінари надають безліч можливостей для організації ефективного навчання та спілкування, зокрема в бізнесі, освіті, маркетингу, медіа та багатьох інших галузях. Цей інтерактивний формат зустрічі дозволяє учасникам активно залучатися до процесу, ставити питання, ділитися думками та досвідом, що робить його значно більш ефективним порівняно з традиційними формами комунікації. Для організації вебінару використовують різні технології та інтернет-платформи, які обирають залежно від мети, формату, тривалості та цільової аудиторії.

Як правило, на вебінарі присутні мовець (або кілька мовців) та слухачі. Мовець спілкується з аудиторією за допомогою мікрофона та вебкамери через мережу інтернет. При цьому він може демонструвати презентацію (текст, зображення, графіки, таблиці тощо) у цифровому форматі, ділитися відео- та аудіозаписами. Слухачі під час або після виступу мають можливість ставити запитання у текстовому чаті, спілкуватися з мовцем та між собою. Цим вебінар відрізняється від інших видів онлайн-зустрічей, де присутній двосторонній відео- та аудіозв'язок між учасниками.

Цю відмінність підкреслюють також онлайн-платформи (Zoom, MS Teams, Webex тощо), які пропонують різні ліцензії для звичайних онлайн-зустрічей (англ. meetings) та вебінарів. Наприклад, при використанні Zoom Webinars ділитися відео, аудіо чи зображенням екрана може лише організатор, а слухачі використовують для спілкування вікно чату. До того ж ця ліцензія дозволяє долучати до 50 000 слухачів, тоді як для ліцензії Zoom Meetings максимальна кількість учасників – 500 (Zoom Support. Getting Started with Zoom Webinars. January, 3, 2023 електронний ресурс). Підтримка MS Teams теж зазначає, що ліцензія для вебінарів передбачає наявність одного чи декількох доповідачів, які діляться ідеями та/або навчають аудиторію. Кількість учасників при цьому – до 1000, для звичайної зустрічі – до 300 (Microsoft. Вебінари в Microsoft Teams електронний ресурс).

При цьому вебінар не обов'язково є одноразовим заходом. Він також може стати початком більш тривалої та глибокої дискусії, сприяти створенню мережі або навіть стати зародком проєкту. Вебінар може бути розроблений таким чином, щоб

сприяти формуванню спільноти, а також функціонувати як місце для її постійної діяльності, забезпечуючи соціальну взаємодію і можливість для учасників обмінюватися питаннями та ідеями й обговорювати їх (Creelman A. Arnason H. Roethler D. Електронний ресурс).

Протягом останніх десятиліть актуальною темою для обговорень як у політичному, науковому середовищі, так і в повсякденному спілкуванні є збереження клімату. Цій темі присвячені численні дослідження, книги, статті і також вебінари. З метою ілюстрації різновидів вебінарів на кліматичну тематику, розглянемо два вебінари, які стосуються Зеленого курсу (Green Deal) – набору політичних ініціатив з загальною метою зробити Європу кліматично нейтральною до 2050 року.

Ймовірно найбільшою організацією Європи, яка проводить вебінари на політичні, економічні, екологічні теми є Europe Calling. Станом на березень 2023 року вона організувала 147 вебінарів, у яких взяли участь понад 150 000 слухачів та 450 високошановних гостей, серед яких експерти з питань фінансів та економіки, науковці, міністри Німеччини, Австрії, Італії та Греції. Ці вебінари проводилися німецькою, англійською, французькою та іноді італійською мовами (залежно від конкретного випадку), при цьому безперешкодне взаєморозуміння забезпечує синхронний переклад (Europe Calling. Електронний ресурс). Вебінари проводяться наживо на платформі Zoom, записи вебінарів доступні на YouTube-каналі «Europe Calling», а також розсилаються організаторами всім зареєстрованим на вебінар особам незалежно від того, чи глядач/слухач мав змогу взяти участь у вебінарі наживо, чи у нього не було такої можливості, але він зацікавлений бути в інформаційному полі ініціатив з боротьби за збереження довкілля.

23 травня 2023 року з 19.30 до 21.00 тривав вебінар від Europe Calling під назвою «Green Deal Done! Reicht es für 1,5°C? – Bilanz und Ausblick für den europäischen Klimaschutz». Темою вебінару був Зелений курс Європи (Green Deal) та кліматична політика загалом. Незмінним модератором вебінару виступив Максиміліан Фріс, співзасновник та виконавчий директор Europe Calling. Як мовців запросили відомих і шанованих експертів Луїзу Нойбауер, кліматичну активістку «Fridays For Future», професорку Клаудію Кемферт, завідувачку відділу енергетики, транспорту та навколишнього середовища Німецького інституту економічних досліджень (DIW) у Берліні, Джудіт Кіртон-Дарлінг, заступницю генерального секретаря європейської галузевої профспілки «IndustriALL» та колишню членкиню Європейського парламенту від британських лейбористів, Рікарду Ланг, голову партії Союз 90/Зелені (Bündnis90/Die Grünen), а також Міхаеля Блосса, депутата Європарламенту, речника з питань кліматичної політики Партії Зелених/Європейського Союзу в Європейському Парламенті. Усі мовці, крім Джудіт Кіртон-Дарлінг, спілкувалися німецькою мовою. Її виступ подавався у синхронному перекладі з англійської на німецьку для тих, хто замовив для себе цю послугу на сайті вебінару одним кліком мишки. Згідно зі словами модератора, на вебінар зареєструвалися 4500 осіб, онлайн були присутні понад 2100.

Максиміліан Фріс розпочав вебінар з обговорення технічних питань, він нагадав слухачам, що вони можуть ставити питання та оцінювати питання інших. Припускаємо, що йдеться про функцію Q&A від Zoom Webinars, коли у спеціальному віконечку усі учасники вебінару можуть писати питання, відповідати на питання інших, а також оцінювати (ставити позначку «Подобається»), що дозволяє мовцям побачити найпопулярніші питання і відповісти на них у першу чергу. Також доступна функція сортування питань за мовою, зокрема розподіл на німецько- та англійськомовні (Zoom Support. Verwenden der Q&A-Option als Webinar-Host. Електронний ресурс).

Першою модератор представила Клаудію Кемферт, яка виступила з доповіддю на тему вебінару. Під час виступу вона демонструвала PowerPoint-презентацію, ілюструючи свої слова графіками та картами. Наступною отримала можливість висловити свою позицію Луїза Нойбауер, далі Джудіт Кіртон-Дарлінг, Міхаель Блосс та Рікарда Ланг. Кожну і кожного Максиміліан Фріс коротко представляв аудиторії. Виступи тривали в середньому 7-10 хвилин.

Після цього, після 50-ої хвилини вебінару, почався третій етап вебінару: відповіді на запитання аудиторії. Модератор обрав кілька питань до кожного гостя і попросив надати коротку відповідь. Інші мовці могли за бажанням доповнити цю відповідь або висловити свою думку. Під час доповіді на екрані було видно лише мовця (і слайди презентації за наявності), водночас під час другого етапу вебінару аудиторія бачила модератора і гостей разом.

Така триетапна структура вебінарів із залученням всіх можливих ресурсів відеоряду, засобів зворотного зв'язку та можливостей синхронного перекладу зберігається для організації Europe Calling протягом всього її існування в інтернет-просторі.

Постійною організаторкою вебінарів на тему збереження довкілля є також Ютта Паулус, природознавиця та з 2019 року членкиня Європейського парламенту від фракції Зелених (Die Grünen/EFA). На її вебсторінці зазначено, що вона провела 66 вебінарів, на які зареєструвалися 27 922 осіб (Paulus J. Webinare електронний ресурс). Вебінари проходять наживо на платформі Zoom, згодом записи публікують на YouTube-каналі «Jutta Paulus».

Вебінар під назвою «GREEN DEAL IM FADENKREUZ | Jutta Paulus MdEP» був присвячений обговоренню голосування за новий закон про порятунок природи (Gesetz zur Rettung der Natur), який є важливою частиною так званого «зеленого курсу» (Green Deal). Перша частина голосування відбулася 15 червня 2023 року. У цей же день Ютта Паулус запланувала і провела вебінар, на який запросила представників різних організацій, які, як і вона сама, борються за прийняття цього закону, а саме: Саша Мюллер-Краеннер, виконавчий директор асоціації захисту навколишнього середовища та споживачів «Deutsche Umwelthilfe», Штефан Пісколь, спеціаліст з охорони природи організації «Naturschutzbund Deutschland» (Організація захисту природи Німеччини), Андре Прешер, співробітник ЄС від «Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland» (Організація захисту довкілля і природи Німеччини), Тобіас Арбінгер, спеціаліст з охорони природи від «WWF Deutschland (World Wide Fund For Nature)» (Всесвітній фонд захисту природи, секція Німеччини). Усі мовці та слухачі спілкувалися німецькою мовою.

На початку вебінару організаторка попередила глядачів/слухачів про те, що їхні камери та мікрофони будуть вимкнені, а чат призначений виключно для технічних питань. Також вона наголосила на можливості ставити запитання мовцям за допомогою спеціального інструменту щодо постановки питань і отримання відповідей «Frage und Antwort Tool» – вище описаної функції від Zoom Webinar.

Крім цього, Ютта Паулус висловила подяку своїй команді, яка надає їй технічну підтримку під час проведення вебінару: *Herzlichen Dank auch an mein Team im Hintergrund, die das wie immer alles wunderbar vorbereiten und sich um die Technik*

kümmern und die Fragen sortieren und so weiter und so fort. Потреба мати таку команду ще раз підтверджує те, наскільки важливим і водночас складним є створення необхідних технічних умов для успішного проведення вебінару.

Загальна тривалість вебінару – рівно 1 год. Перші сім хвилин Ютта Паулус говорила про описані вище організаційні питання, а також пояснила, якого саме закону стосуватиметься обговорення, у чому полягає його суть і важливість. Це був перший етап вебінару. Далі кожен із запрошених гостей мав змогу по черзі поділитися своїми думками та враженнями щодо засідання Комітету ЄС з питань довкілля, на якому відбулася перша (невдала) частина голосування за закон. Ютта Паулус при цьому перейняла роль модераторки, вона коротко реагувала на кожен виступ, підтримуючи мовця, і передавала слово наступному гостю.

Другий етап вебінару був проведений у форматі обговорення того, що можна зробити у ситуації, що склалася. Мовець, який хотів висловитися, сам подавав знак модераторці. Після цього, на 48-ій хвилині вебінару, Ютта Паулус зачитала кілька запитань від слухачів і дала на них відповідь, торкнувшись при цьому теми шкідливих речовин у повітрі. Тож далі вона попросила Сашу Мюллер-Краеннера як експерта з питань забруднення повітря висловити свою думку. Потім організаторка звернулася до Андре Прешера з проханням оцінити ситуацію з забезпеченням населення питною водою. На цьому час, відведений для вебінару, закінчився. Ютта Паулус подякувала мовцям та слухачам, зазначила, що бачить усі питання в чаті і ще до них повернеться у коротких відео на тему вебінару. Тобто третій етап цього вебінару має проходити асинхронно завдяки іншим технічним можливостям, присутнім в організації комунікації між політиками та їх аудиторією.

Отже, для обох вебінарів характерні:

- віртуальність (забезпечується за допомогою платформи Zoom та відповідної техніки);
- синхронність (вебінар відбувається в режимі реального часу) і можливість асинхронного ознайомлення з роботою і результатами вебінару завдяки запису;
- плановий характер (чітко визначений час початку і тривалість, вимога попередньої реєстрації для участі);
- інтерактивність (слухачі можуть ставити питання, оцінювати їх, спілкуватися один з одним);
- наявність ролей (модератор, доповідачі та слухачі).

Утім, стосовно останнього пункту на вебінарі від Europe Calling ми бачимо чіткий розподіл цих ролей, тоді як Ютта Паулус на своєму вебінарі виступає і як модераторка, і як доповідачка, яка активно висловлює свою думку, самостійно відповідає на запитання аудиторії, і загалом її мовлення займає майже половину часу вебінару (29 хвилин з 60), що характерно також для її інших вебінарів.

Порівнюючи структуру обох вебінарів, підсумовуємо виокремлення трьох етапів у структурі вебінарів на кліматичну тематику: вступний етап (обговорення технічних питань, повідомлення теми), етап доповідей (кожен гість має визначений час для презентації своєї позиції) і етап обговорення (усі гості можуть долучитися, подавши знак модератору). Останній етап включає також відповіді на питання аудиторії.

Кожен з цих етапів має свої особливості, зокрема щодо мовлення. У випадку вебінарів йдеться про усне публічне мовлення. Під час першого етапу спостерігаємо монолог модератора, з чіткою структурою, заздалегідь сформульованими фразами, іноді майже ідентичними, що демонструють обидва вебінари: *Von meiner Seite ein paar technische Hinweise (Jutta Paulus)* (З мого боку декілька вказівок щодо техніки, Ютта Паулус); *Ich mach' noch ein paar Technik-Hinweise (Maximilian Fries)* (Я зроблю пару вказівок щодо техніки, Максиміліан Фріс). Або: *Man kann dort Fragen eingeben, wie gesagt, aber auch Fragen anderer bewerten (Jutta Paulus)* (Там можна ставити питання, як вже було сказано, але й давати оцінку питанням інших, Ютта Паулус); *Stellt bitte Eure Fragen und bewertet die Fragen der anderen (Maximilian Fries)* (Ставте, будь ласка, Ваші питання й давайте оцінку питанням інших, Максиміліан Фріс). Це вказує на підготовленість мовлення, що є логічним наслідком планового характеру вебінару. Деяка відмінність існує у вираженні імперативності. Ютта Паулус використовує безособові форми, констатуючи наявні технічні можливості зворотного зв'язку, а Максиміліан Фріс заохочує аудиторію до активності формами імперативу щодо застосування таких технічних засобів, закладаючи тим самим у комунікацію прагматику обов'язкового і бажаного спілкування з аудиторією.

Доповіді теж традиційно характеризуються монологічністю та підготовленістю. Часто йдеться про текст, підготовлений у письмовій формі і потім озвучений. Крім цього, як під час доповідей, так і під час етапу обговорення відіграють роль тема та знання мовця. Можемо припустити, що доповідачі обох вебінарів як відомі експерти у своїй галузі вже багато років активно займаються підтримкою Зеленого курсу і вже не раз виступали перед аудиторією, висловлюючи свою позицію. Таким чином, у більшості випадків навіть на спонтанні запитання щодо цієї теми вони вже мають готові відповіді, які теж вважаємо підготовленим монологічним мовленням.

Ми визначаємо такі основні види монологічного мовлення: опис, розповідь, міркування (Іваненко С.М., 2010, с. 8). До монологу-розповіді відносимо вступне слово модератора, де він/вона повідомляє тему вебінару та важливі події, які її стосуються (наприклад, голосування за закон про порятунок природи): *Ich werde so eine kurze Einführung geben, was ist dieses Gesetz überhaupt und warum machen wir dieses Webinar (Jutta Paulus)* (Я зроблю короткий вступ, про що взагалі цей закон, і чому ми проводимо цей вебінар, Ютта Паулус). Для цього типу характерна відносно стисла інформативна форма повідомлення у різновиді «констатація».

Монолог-міркування є складнішим видом монологічного мовлення, який потребує попереднього аналізу фактів, розуміння причинно-наслідкових зв'язків, ґрунтується на умовиводах. Саме він є основним для вебінарів на кліматичну тематику, що і демонструють обидва приклади розглянутих вебінарів.

Комунікативно-прагматична мета організаторів вебінарів полягає в тому, щоб за допомогою експертних оцінок фахівців у царині збереження довкілля, його клімату, опрацювати виклики сьогодення, які повстали перед людством, і надати мешканцям Європи і планети в цілому необхідні рекомендації поведінки і нагальності заходів, а також переконати їх у правильності і необхідності запропонованих заходів і дій. Тому організатори підбирають такі теми та зокрема конкретні запитання, щоб спонукати доповідачів до монологу-міркування, часто з елементами оціночного судження та вираженням авторської позиції: *Und dann würde ich meine vier Referenten um eine Einschätzung jeweils ihres Verbandes bitten (Jutta Paulus)* (А моді я прошитиму моїх чотирьох доповідачів, надати оцінку з позиції Ваших організацій, Ютта Паулус). *Wo stehen wir da jetzt*

gerade und was muss noch passieren (um Klima-Ziele zu erreichen)? (Maximilian Fries) Де ми саме зараз знаходимося і що ще мусить статися (щоб досягнути поставлені цілі щодо клімату)? – Максиміліан Фріс). Ці приклади свідчать про схожість змісту, але різниця полягає в тональності модератора. Максиміліан Фріс більш експресивно формулює завдання доповідачам у формі питань з експресивним порядком слів. Таким чином він модерує драматичність ситуації з станом клімату.

Доповідачі у відповідь демонструють логічні зв'язні монологи, побудовані за типовою для міркування структурою: теза – аргумент – умовивід. Наприклад, Тобіас Арбінгер у вступному слові зазначає, що провалене голосування за Закон про порятунок природи може стати серйозною проблемою. Він перелічує різні проблеми, з якими нині бореться Європа та світ як аргументи на користь прийняття закону – не ідеального, але все ж інструменту для позитивних змін. Спираючись на це, він різко критикує колег, які не поділяють його думку: *Es verstößt gegen das Allgemeinwohl und es geht zu Lasten der kommenden Generation. (Це порушує загальне благо і падає тягарем на наступне покоління).*

Вебінар від Europe Calling теж побудований на міркуваннях доповідачів. Його лейтмотивом є питання «Чи достатньо ми робимо для захисту довкілля?» Перша доповідачка Клаудія Кемферт каже однозначне «Ні». Вона показує графік з прогнозом викидів CO² до 2025 року, графік зростання температури до 2100 року та інші, доводячи, що актуальних заходів недостатньо для досягнення кліматичної нейтральності. Як висновок, пані Кемферт пропонує свою формулу змін. Тут ми бачимо як критичну оцінку Зеленого курсу, так і чіткі міркування з тезою, аргументами й умовиводами.

Монолог-міркування ефективніше привертає увагу слухачів, ніж інші типи монологу, полегшує сприйняття інформації, що особливо важливо для вебінарів, які торкаються складних фахових тем, як от збереження клімату. Також монолог-міркування заохочує аудиторію ставити запитання, долучатися до дискусії, демонструвати свою згоду або незгоду зі словами доповідача. Водночас висновки, що ґрунтуються на чітких аргументах, більше сприяють формуванню довіри до мовця.

Якщо мовленнєві форми та загальні характеристики мовлення в обох наведених вебінарах схожі, то тональність мовлення суттєво відрізняється. Модератор Максиміліан Фріс висловлює драматичність ситуації з кліматом більшою мірою засобами синтаксичної експресивності. І цей вебінар від Europe Calling стосується давно знайомої гостям теми, кожен з них має сформовану позицію, заздалегідь підібрані конкретні логічні аргументи. Тож спілкування відбувається у невимушеній атмосфері. Усі мовці розмовляють спокійно, з нормальним темпом і помірною експресивністю, зберігаючи легку посмішку на обличчі.

Ютта Паулус організувала свій вебінар одразу після засідання комітету з захисту довкілля у Європарламенті і проведення першої частини голосування за Закон про порятунок природи. Через це мовлення доповідачів значною мірою вмотивоване нещодавніми враженнями від засідання. Як у їхніх жестах, міміці, так і в підібраних мовних та мовленнєвих засобах прослідковується експресивність та емоційність, обурення через поведінку колег: *das ist ein wahnsinnig wichtiges Thema (це навидовищу важлива тема); das ist empörend (це обурливо); es ist aber so blöd (але це так по-дурному).* Часто зустрічаємо частки підсилення «sehr», «so», «ganz», «total», «extrem» тощо, іноді навіть з подвосенням: *Ich habe ja in den letzten Tagen noch mal sehr sehr viele Gespräche geführt.* (Та я в останні дні ще раз провів дуже, дуже багато розмов.)

Експресивність мовлення водночас наближує мовця до слухачів, руйнує полярність «експерт» – «аудиторія», передаючи емоції та відчуття через екран. Крім цього, Ютта Паулус час від часу підтримує єдність з аудиторією, використовуючи форму «wir» – «ми»: *Ohne die haben wir keine saubere Luft, kein sauberes Wasser und die fehlen, fehlt uns die Nahrung. (Без них [природи і біорізноманіття] у нас не було б чистого повітря, чистої води і їх не вистачає, не вистачає нам харчування).*

Враховуючи усе вищеописане, можемо визначити основні функції вебінару на кліматичну тематику:

- комунікативна – інформаційний зв'язок між модератором та доповідачами, між доповідачами та аудиторією тощо (у технічному плані як контактоустановлююча), комунікативно-прагматична як гібридна форма полягає у прагненні під час комунікації залучити якомога більше людей на свою сторону, спонукати їх до активної участі у вирішенні кліматичних проблем залежно від теми вебінару, ролі мовця, його наміру;
- інформативна – передача знань про охорону довкілля, актуальний стан і нагальні проблеми діяльності інституцій і громадських організацій з збереження довкілля;
- експресивна – вираження відчуттів, емоцій і почуттів мовця щодо цінностей сучасного суспільства і його інституцій стосовно збереження довкілля, наразі клімату.

Висновки. Вебінар на кліматичну тематику як форма публічної комунікації за допомогою мережі Інтернет характеризується синхронністю з можливістю асинхронної комунікації завдяки запису вебінару, інтерактивністю та плановим характером. Основним видом мовлення під час вебінару є усний підготовлений монолог-міркування з наміром передати інформацію якомога більшій кількості слухачів та переконати їх у важливості цієї інформації. Це визначає як технічні умови проведення вебінару, так і його мовні та мовленнєві особливості. Функції вебінарів на кліматичну тематику мають субординативні відносини. Комунікативна і прагматична функції проявляються на матеріалі вебінару у гібридній формі і підпорядковують через комунікативну мету й інтенцію адресантів його інформативну та експресивну функції.

Джерела та література:

1. Адамія З., Онкович Г., Онкович А. Вебінар як різновид публічного виступу. Міжнародний науково-практичний семінар «Інновації та традиції у мовній підготовці студентів»: матеріали міжнародного науково-практичного семінару 8 грудня 2020 року. Х.: Видавництво Іванченка І.С., 2020. С. 7-11.
2. Іваненко С. М. Поліфонія ритмотональної будови тексту в стилістичному аспекті (на матеріалі німецької мови): автореф. дис.... д-ра філол. наук: спец. 10.02.04 «германські мови». К., 2010. 34 с.
3. Морзе Н.В., Ігнатенко О.В. Методичні особливості вебінарів, як інноваційної технології навчання. Інформаційні технології в освіті: зб. наук. пр. Херсон: ХДУ, 2010. Вип. 5. С. 31-39.
4. Creelman A., Arnason H., Roethler D. Webinars as Active Learning Areas. URL: <https://old.eurodl.org/?p=archives&sp=brief&year=2017&halfyear=2&article=757> (дата звернення 08.07.2023)
5. Educalingo. Das Wörterbuch für neugierige Menschen (o.D.). Webinar. educalingo.com. URL: <https://educalingo.com/de/dic-de/webinar>. (дата звернення 08.07.2023)
6. Europe Calling. Was ist Europe Calling. URL: <https://europe-calling.de/was-ist-europe-calling/> (дата звернення 08.07.2023).
7. Europe Calling. "Green Deal Done! Reicht es für 1,5°C?" (Deutsche Version) <https://www.youtube.com/watch?v=UktJ95qF5yk>
8. Göllner, M. & Kammerer, L. Webinare in der Erwachsenenbildung: Konzeption, Gestaltung und Umsetzung. In weiter gelernt.

Beiträge zur Weiterbildungsdiskussion. Heft 12. 2018. URL: https://www.kos-qualitaet.de/wp-content/uploads/2021/10/weitergelernt_Heft_12_Webinare.pdf. (дата звернення 08.07.2023).

9. Krieger, W. *Webinare – alles ganz anders hier!: So gestalten Sie wirkungsvolle und nachhaltige Webinare. essentials*. Wiesbaden: Springer Gabler. 2020. URL: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-658-31332-6>. (дата звернення 08.07.2023).

10. Leibniz-Institut für Wissensmedien (IWM) (o.D.). *Webinar*. e-teaching.org. URL: <https://www.e-teaching.org/materialien/glossar/webinar>. (дата звернення 08.07.2023).

11. Microsoft. Вебінари в Microsoft Teams. URL: <https://www.microsoft.com/uk-ua/microsoft-teams/webinars> (дата звернення 08.07.2023).

12. Paulus J. *Webinare*. URL: <https://www.jutta-paulus.de/webinare/> (дата звернення 08.07.2023).

13. Paulus J. Green Deal in Fadenkreuz. <https://www.youtube.com/watch?v=g551r0OILBI&t=1s>

14. Zoom Support. Getting Started with Zoom Webinars. January, 3, 2023. URL: <https://support.zoom.us/hc/en-us/articles/200917029-Getting-started-with-Zoom-Webinars> (дата звернення 08.07.2023).

15. Zoom Support. Verwenden der Q&A-Option als Webinar-Host. URL: <https://support.zoom.us/hc/de/articles/203686015-Verwenden-der-Q-amp-A-Option-als-Webinar-Host> (дата звернення 08.07.2023).

References:

1. Adamia Z., Onkovych H., Onkovych A. Webinar як різновид публічного виступу. Mizhnarodnyi naukovo-praktychnyi seminar «Innovatsii ta tradytsii u movnii pidhotovtsi studentiv»: materialy mizhnarodnoho naukovo-praktychnoho seminaru 8 hrudnia 2020 roku. Kh. : Vydavnytstvo Ivanchenko I.S., 2020. S. 7-11.

2. Іваненко С. М. Polifoniia rytmotonalnoi budovy tekstu v stylistychnomu aspekti (na materialy nimetskoj movy) : avtoref. dys.... d-ra filol. nauk : spets. 10.02.04 «hermanski movy». K., 2010. 34 s.

3. Morze N.V., Ihnatenko O.V. Metodichni osoblyvosti vebinariv, yak innovatsiinoi tekhnolohii navchannia. Informatsiini tekhnolohii v osviti: zb. nauk. pr. Kherson: KhDU, 2010. Vyp. 5. S. 31-39.

4. Creelman A., Arnason H., Roethler D. Webinars as Active Learning Areas. URL: <https://old.eurodl.org/?p=archives&sp=brief&year=2017&halfyear=2&article=757> (дата звернення 08.07.2023).

5. Educalingo. Das Wörterbuch für neugierige Menschen (o.D.). *Webinar*. educalingo.com. URL: <https://educalingo.com/de/dic-de/webinar>. (дата звернення 08.07.2023).

6. Europe Calling. Was ist Europe Calling. URL: <https://europe-calling.de/was-ist-europe-calling/> (дата звернення 08.07.2023).

7. Europe Calling. “Green Deal Done! Reicht es für 1,5°C?» (Deutsche Version) <https://www.youtube.com/watch?v=UktJ95qF5yk>

8. Göllner, M. & Kammerer, L. *Webinare in der Erwachsenenbildung: Konzeption, Gestaltung und Umsetzung*. In weiter gelernt. Beiträge zur Weiterbildungsdiskussion. Heft 12. 2018. URL: https://www.kos-qualitaet.de/wp-content/uploads/2021/10/weitergelernt_Heft_12_Webinare.pdf. (дата звернення 08.07.2023).

9. Krieger, W. *Webinare – alles ganz anders hier!: So gestalten Sie wirkungsvolle und nachhaltige Webinare. essentials*. Wiesbaden: Springer Gabler. 2020. URL: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-658-31332-6>. (дата звернення 08.07.2023).

10. Leibniz-Institut für Wissensmedien (IWM) (o.D.). *Webinar*. e-teaching.org. URL: <https://www.e-teaching.org/materialien/glossar/webinar>. (дата звернення 08.07.2023).

11. Microsoft. Вебінари в Microsoft Teams. URL: <https://www.microsoft.com/uk-ua/microsoft-teams/webinars> (дата звернення 08.07.2023).

12. Paulus J. *Webinare*. URL: <https://www.jutta-paulus.de/webinare/> (дата звернення 08.07.2023).

13. Paulus J. Green Deal in Fadenkreuz. <https://www.youtube.com/watch?v=g551r0OILBI&t=1s>

14. Zoom Support. Getting Started with Zoom Webinars. January, 3, 2023. URL: <https://support.zoom.us/hc/en-us/articles/200917029-Getting-started-with-Zoom-Webinars> (дата звернення 08.07.2023).

15. Zoom Support. Verwenden der Q&A-Option als Webinar-Host. URL: <https://support.zoom.us/hc/de/articles/203686015-Verwenden-der-Q-amp-A-Option-als-Webinar-Host> (дата звернення 08.07.2023).